

**Ministerie van Justitie en Veiligheid
High Impact Crime**

**De impact van de
'Tijdelijke regeling stimulering
preventieve maatregelen
woning- en bedrijfsovervallen'**

Samenvatting

Lectoraat Digitalisering en Veiligheid, dr. Ben Kokkeler

ons kenmerk 19-056/P049137/DV/Projecten/BK
datum 25 maart 2019

© 2019 Avans Hogeschool – Expertisecentrum Veiligheid
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenvatting

Het Schadefonds Geweldsmisdrijven voert sedert 2010 de 'Tijdelijke regeling stimulering preventieve maatregelen woning- en bedrijfsovervallen' uit in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Per januari 2019 is weer een periodieke verlenging aan de orde. Om deze reden heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid om een korte evaluatie gevraagd, inclusief een advies over de verbetering van de subsidieregeling.

Doel en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is om duidelijkheid te verschaffen over de impact van subsidieregeling. Bij dit onderzoek worden alleen burgers en ondernemers betrokken die ook daadwerkelijk van de subsidieregeling gebruik hebben gemaakt, evenals een aantal experts in het netwerk van de hulpverlening rondom de subsidie. Tevens is gevraagd om, op basis van in het onderzoek verkregen informatie, suggesties aan te dragen voor verbetering van de impact van de subsidieregeling.

Naar aanleiding van het voorgenoemde doel is de volgende vraagstelling gehanteerd:

Zijn slachtoffers daadwerkelijk geholpen met de subsidieregeling: voelen zij zich inderdaad veiliger en zijn zij niet opnieuw slachtoffer geworden van een overval? Wat zijn de verbeterpunten rond de subsidieregeling?

Om deze vraag goed te kunnen beantwoorden, zijn er vier deelvragen onderscheiden:

- a. Wie zijn de aanvragers en de begunstigden van de regeling?
- b. Waartoe, waarvoor is de verleende subsidie aangewend?
- c. Wat is de impact van de subsidie?
- d. Wat zijn de verbeterpunten, genoemd door begunstigden en experts, voor de ontwikkeling van de regeling en de plaats ervan in het landschap van opvolging van geweldsmisdrijven?

Het onderzoek is uitgevoerd in de vorm van data-analyse op data die door het Schadefonds zijn aangeleverd, via expertinterviews (met de politie, gemeenten Amsterdam en Rotterdam, Slachtofferhulp Nederland en het Schadefonds en via een enquête onder begunstigden waarvan het Schadefonds de adressen in bestand had (781 burgers en ondernemers).

De enquête is kwalitatief voldoende beantwoord door 117 respondenten. Van hen geeft 21 % aan de subsidie besteed te hebben aan fysieke middelen. Het merendeel, namelijk 60 % geeft aan dat zij de subsidie besteed heeft aan digitale middelen. De overige, dus noch fysieke middelen noch digitale middelen, geven aan dat zij nog niet tot aanschaf zijn overgegaan, of traditionele beveiligingsmiddelen hebben aangeschaft, zoals een camera, extra hang- en sluitwerk of een gecertificeerde waakhond.

Bij de aanschaf van de digitale middelen springt onmiddellijk in het oog dat het merendeel (73 %) een beveiligingscamera aanschafte. Naast beveiligingscamera's werden een

overvalbeveiligingssysteem aangeschaft (11 maal), digitale deurspionnen (8), een digitale glasbreukmelder (1), een alarmsysteem met mistgenerator (4). Verder werden er beveiligingsknoppen met life-view (2) en lichtsensoren (6) geïnstalleerd en een installatie voor het invoeren van een paniekcodel (4).

Conclusies

De subsidieregeling wordt door alle partijen, begunstigde slachtoffers en experts, als positief beoordeeld. Dit geldt enerzijds voor de daadwerkelijke veiligheid, in de zin van een verminderde kans op overvallen, een verminderde blootstelling aan gevaarlijke situaties die tot overvallen leiden of een verminderd effect. Anderzijds geldt dit voor de veiligheidsbeleving van de begunstigden.

Er liggen mogelijkheden om andere periodieke analyses te trekken uit de dataregistratie van het Schadefonds, politie, verzekeraars zonder de burger of de ondernemer extra te bevragen. Er kan uit deze analyses geleerd worden om preventie verder te verbeteren. Waaronder het koppelen aan inzichten uit regelmatig uitgevoerde veiligheidsscans bij bedrijven, en bij woningen – waar deze naar verluidt beperkt wordt ingezet.

Kanttekeningen zijn er bij het bereik van de aanvraagprocedure, met name over het voorschieten van het subsidiebedrag door aanvragers die hiervoor de middelen niet hebben. Waarvoor een aantal grotere steden inmiddels zelf een voorziening hebben getroffen.

Er zijn (deels) nieuwe, omvangrijke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld bezorgers zzp'ers die niet in een "afgeschermd ruimte" zijn overvallen, waarover momenteel bij begunstigden en adviseurs onduidelijkheid bestaat of zij wel of niet gebruik kunnen maken van de regeling. Hierin zou duidelijkheid moeten worden gebracht, zeker waar dit ook het treffen van preventieve maatregelen door zzp'ers zou stimuleren.

Limitaties

Het aantal respondenten dat daadwerkelijk aan de enquête deelnam, de kwaliteit van de beantwoording, en de validatiegesprekken met experts geven voldoende basis om uitspraken te doen over de waardering van de regeling. De daadwerkelijke, duurzame effectiviteit van de regeling vereist verdergaand onderzoek waarvoor tevens meer en rijkere data nodig zijn.

Inhoudelijke aanbevelingen om de impact van de regeling te verhogen

De informatievoorziening rond de regeling kan verder verbeterd worden. De vindbaarheid via internet zoekmachines vereist periodieke controle zodat burgers die onder stress via zoekmachines hulp zoeken op de juiste sites van het Fonds, de politie of van hun gemeente terecht komen. Het CCV kan een periodieke scan uitvoeren op het aanbod van bemiddelaars en colporteurs.

De voorschotregeling voor minder draagkrachtige burgers verdient aandacht. Op dit moment hoeven via het Schadefonds enkel mensen met een bijstandsuitkering de maatregelen niet zelf

voor te schieten. Bekend is dat ook slachtoffers die met hun inkomen net boven die grens zitten, het moeilijk vinden om dit bedrag voor te schieten. Momenteel wordt er wel gestudeerd op mogelijkheden van een in-principe-toekenning onder voorbehoud van een geldige factuur of een betaling aan een derde die de maatregelen installeert, maar de regeling spreekt van 'gemaakte kosten' en biedt als zodanig weinig ruimte voor een creatieve invulling. Dit zou kunnen worden veranderd. Daartoe zou in een Koninklijk Besluit een toevoeging kunnen worden opgenomen in de zin van: 'hieraan gelijkgesteld zijn maatregelen, niet door de aanvragers voorgeschoten, maar die aan een aantal nader te bepalen eisen voldoen (in overleg met de betrokken experts)'.

In het landschap van hulpverleners lijken woningbouwcorporaties onderbelicht, terwijl zij een belangrijke rol hebben bij maatregelen na een overval in een huurwoning. Onverlet de noodzaak dat een burger (huurder) zelf het subsidieverzoek indient, zouden corporaties de taak op zich kunnen nemen de burger hierin bij te staan (te 'ontzorgen'). Verder zouden corporaties proactief kunnen leren van gepleegde misdrijven om hun preventieve maatregelen daarop beter af te stemmen; tot die maatregelen zou kunnen behoren dat huurders geadviseerd worden over aanschaf van mobiele of verwijderbare apparatuur.

Er liggen nog niet benutte kansen om, met informatie uit de realisatie van de regeling, meer fact based maatregelen te treffen op het terrein van lokaal specifieke preventie. Zo kan de (gratis) woningscan van het CCV ook op wijkniveau worden ingezet en in overleg met gemeenten en woningbouwcorporaties ook bij groepen huurwoningen binnen een vergelijkbaar risicoprofiel, in elk geval na een of meer overvallen in huurwoningen.

Een vorm van monitoring kan worden opgezet die aan het overleg onder leiding van het HIC-team van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en ook voor vergelijkbare overleggen bij de grote steden informatie gaat bieden over de impact van de regeling in de context van andere instrumenten. Uiteraard zoveel mogelijk gebruikmakend van de bestaande informatievoorziening zoals die via partijen als het Schadefonds, Slachtofferhulp, politie en het CCV beschikbaar is. Zonder de burger en ondernemer onnodig te belasten met veel extra informatie-uitvraag, kan een beleidsrijkere periodieke rapportage worden gerealiseerd door enkele velden toe te voegen in de administratieve cyclus van het Schadefonds. Tevens kan worden onderzocht of een koppeling van registers op het GBA, HR KvK en gegevens van het CBS toegevoegde waarde biedt.